

Saksutredning

Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma 2016-2021, med tilhørende tiltaksprogram etter vannforskriften

Saksbehandler: Knut Bjørndalen
 Dato: 21.11.2014
 Arkivref.: 14/46240/FE-025

Utvalg	Møtedato	Utvalgssaksnr.	Beh.status	Beslut. organ
Miljø, teknikk og samferdsel	03.12.2014	150/14	PS	
Bystyret	15.12.2014	137/14	PS	

Dokumenter vedlagt saken

Dato	Dok.nummer	Tittel
12.11.2014	521705	Høringsnotat fra vannområde Morsa.docx
12.11.2014	521704	Høringsbrev fra vannregionmyndigheten.pdf
12.11.2014	521706	Høringsutkast Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma 2016-2021.pdf
12.11.2014	521707	Høringsutkast vannregion Glomma Tiltaksprogram 2016-2021.pdf
12.11.2014	521708	Lokal tiltaksanalyse for vannområde Morsa.pdf

Journalposter i arkivsaken

Nr	Type	Dok.dato	Avsender/mottaker	Tittel
1	I	31.08.2009	Fylkesmannen i Østfold	Oversendelse av utkast til Forvaltningsplan m/tiltaksprogram for Vannområde Glomma/Indre Oslofjord for videre behandling
2	I	21.12.2010	Østfold Fylkeskommune	Varsel om oppstart av arbeid med Forvaltningplan for Vannregion Glomma - Høring av planprogram
3	I	17.06.2011	Fylkesmannen i Østfold	Endelig høring planprogram - Uttalelse til planprogram - Forvaltningsplan for vannregion Glomma med indre Oslofjord 2016 - 2021
4	I	07.05.2012	Østfold fylkeskommune	Innkalling til møte i Vannregionutvalget Glomma 14. juni
5	I	02.07.2012	Østfold fylkeskommune	Høring av vesentlige vannforvaltningsspørsmål vannregion Glomma
7	I	25.10.2012	Fagråd for Ytre Oslofjord	Høringsuttalelse - Vanddirektivet Vesentlige forvaltningsspørsmål - Ytre Oslofjord
6	S	07.11.2012		Vesentlige vannforvaltningsspørsmål - Vannområde Morsa og ytre Oslofjord
8	U	23.11.2012	Østfold fylkeskommune	Vesentlige vannforvaltningsspørsmål - Uttalelse fra Moss kommune
11	X	30.04.2014		Hva betyr konklusjonene fra Vansjø workshop for det videre arbeid for å nå miljømålene
12	U	21.05.2014	Klima- og miljødepartementet, politisk ledelse; Landbruks- og matdepartementet, politisk ledelse; Olje- og energidepartementet, politisk ledelse	Vansjø er avhengig av fortsatte tiltak for å bedre vannkvaliteten og for å nå miljømålene
13	I	18.06.2014	Det kongelige landbruks- og matdepartement	Henvendelse vedr tiltak for bedring av vannkvalitet og miljømål - Vansjø
9	I	25.09.2014	Vannområdet Morsa	Høringsnotat til kommunene - regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021
10	S	21.11.2014		Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma 2016-2021, med

MTS-150/14 MTS-utvalgets innstilling til bystyret:

1. Moss kommune ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene.
2. Moss kommune vil peke på at hovedutfordringen med gjennomføring av vannforskriften er finansiering av arbeidet. Det er behov for store ressurser for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å nå miljømålene. Moss kommune forutsetter tilstrekkelig statlige bevilgninger og egnede virkemidler for å sikre den nødvendige tiltaksgjennomføringen slik at miljømålene kan nås.
3. Moss kommune vil påpeke at forvaltningsplanen med tiltaksprogram i for liten grad har kartlagt, kostnadsberegnet og prioritert de tiltak som vil gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften.
4. Moss kommune er også av den oppfatning at klimaendringene er for dårlig belyst i forvaltningsplanen. Moss kommune krever at planer blir oppjustert og tilpasset de stadig økende klimaendringer.
5. Moss kommune slutter seg til høringsnotat fra Vannområdet Morsa, men ønsker å presisere følgende:
 - a) Den største utfordring i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene er innen landbruket. De gjennomførte tiltakene i landbruket har ikke vært tilstrekkelig for å oppnå den ønskede progresjonen i en forbedret vannkvalitet.
 - b) Forvaltningsplanen tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til brukerinteressene knyttet til vannforekomstene. Innsjøen Vansjø står i en helt spesiell i friluft- og rekreasjonssammenheng. Innsjøen er rekreasjonsområde for over 100 000 personer. Vansjø er også drikkevannskilde for 60 000 personer og reservevannkilde for ytterligere 120 000 personer i byene Sarpsborg og Fredrikstad. Dette bør medføre at Vansjø i større grad må prioriteres i statlige tildelinger til miljøtiltak samt regionalt tilpassede forskriftskrav om miljøtiltak i landbruket. Hvis ikke Vansjø prioriteres i dette arbeidet er Moss kommune bekymret for at miljømålene ikke nåes.
 - c) Moss kommune mener det er behov for økte statlige bevilgninger til erosjons- og flombyggende tiltak. Det bør rettes større oppmerksomhet rundt negativ miljøbelastning fra større utbyggingsprosjekter for eksempel utbygging av ny E18.
 - d) Moss kommune er spesielt bekymret for hyppigere flomsituasjoner og konsekvensene for vassdraget når store landbruksområder settes under vann. Kommunen ønsker at det som tiltak utredes alternativer for flomavlastende tiltak fra vassdraget og ut i sjø, og i hvilken grad et slikt tiltak kan begrense flomsituasjoner beroende på lokalisering og omfang, og bedre vannkvaliteten.
 - e) Arbeidet for å ivareta levekårene for sjørret bør fortsettes.
 - f) Verken Mossesundet eller ytre Oslofjord er tatt med i vurderingene og tiltaksprogrammet. Forvaltningsplanen med tiltaksprogrammet har ikke på en tilfredsstillende måte omtalt disse lokalitetene – spesielt gjelder dette ytre Oslofjord der det ble opprettet et eget vannområde som skulle ivareta utfordringene i kystområdet.
6. Fylkeskommunen anmodes om å utvikle tilsvarende forvaltningsplan for ferskvannsområdene (spesielt Vansjø) som for Kystsoneplanen for Østfold.

7. Moss kommune ber om at sentrale myndigheter legger hovedansvar og myndighet knyttet til ett departement slik at man sikrer framdrift og avklaringer mellom de respektive sektormyndigheter. Slik fremstår det ikke i dag.

Rådmannens innstilling til MTS-utvalget:

1. Moss kommune ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene.
2. Moss kommune vil peke på at hovedutfordringen med gjennomføring av vannforskriften er finansiering av arbeidet. Det er behov for store ressurser for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å nå miljømålene. Moss kommune forutsetter tilstrekkelig statlige bevilgninger og egnede virkemidler for å sikre den nødvendige tiltaksgjennomføringen slik at miljømålene kan nås.
3. Moss kommune vil påpeke at forvaltningsplanen med tiltaksprogram i for liten grad har kartlagt, kostnadsberegnet og prioritert de tiltak som vil gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften.
4. Moss kommune er også av den oppfatning at klimaendringene er for dårlig belyst i forvaltningsplanen
5. Moss kommune slutter seg til høringsnotat fra Vannområdet Morsa, men ønsker å presisere følgende:
 - b) Den største utfordring i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene er innen landbruket. De gjennomførte tiltakene i landbruket har ikke vært tilstrekkelig for å oppnå den ønskede progresjonen i en forbedret vannkvalitet.
 - c) Forvaltningsplanen tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til brukerinteressene knyttet til vannforekomstene. Innsjøen Vansjø står i en helt spesiell i friluft- og rekreasjonssammenheng. Innsjøen er rekreasjonsområde for over 100 000 personer. Vansjø er også drikkevannskilde for 60 000 personer og reservevannkilde for ytterligere 120 000 personer i byene Sarpsborg og Fredrikstad. Dette bør medføre at Vansjø i større grad må prioriteres i statlige tildelinger til miljøtiltak samt regionalt tilpassede forskriftskrav om miljøtiltak i landbruket. Hvis ikke Vansjø prioriteres i dette arbeidet er Moss kommune bekymret for at miljømålene ikke nåes.
 - d) Moss kommune mener det er behov for økte statlige bevilgninger til erosjons- og flombyggende tiltak. Det bør rettes større oppmerksomhet rundt negativ miljøbelastning fra større utbyggingsprosjekter for eksempel utbygging av ny E18.
 - e) Arbeidet for å ivareta levekårene for sjørret bør fortsettes
 - f) Verken Mossesundet eller ytre Oslofjord er tatt med i vurderingene og tiltaksprogrammet. Forvaltningsplanen med tiltaksprogrammet har ikke på en tilfredsstillende måte omtalt disse lokalitetene – spesielt gjelder dette ytre Oslofjord der det ble opprettet et eget vannområde som skulle ivareta utfordringene i kystområdet.

03.12.2014 Miljø, teknikk og samferdsel Møtebehandling:

Erik Roth Nilsen (AP) fremmet følgende tilleggforslag:

6. Fylkeskommunen anmodes om å utvikle tilsvarende forvaltningsplan for ferskvannsområdene (spesielt Vansjø) som for Kystsoneplanen for Østfold.

7. Vansjøkonferansen 2015 gjennomføres 1. halvår – i god tid før kommune- og fylkestingsvalget.

Joakim Sveli (V) fremmet følgende omforente forslag:

Nytt punkt 5 d)

Moss kommune er spesielt bekymret for hyppigere flomsituasjoner og konsekvensene for vassdraget når store landbruksområder settes under vann. Kommunen ønsker at det som tiltak utredes alternativer for flomavlastende tiltak fra vassdraget og ut i sjø, og i hvilken grad et slikt tiltak kan begrense flomsituasjoner beroende på lokalisering og omfang, og bedre vannkvaliteten.

Arild Svenson (FrP) fremmet følgende tillegg til pkt. 4:

Moss kommune krever at planer blir oppjustert og tilpasset de stadig økende klimaendringer.

Sverre A. Høstmark (H) fremmet følgende forslag til nytt pkt. 7:

Moss kommune ber om at sentrale myndigheter legger hovedansvar og myndighet knyttet til ett departement slik at man sikrer framdrift og avklaringer mellom de respektive sektormyndigheter. Slik fremstår det ikke i dag.

Votering:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

AP's tilleggsforslag pkt. 6 ble enstemmig vedtatt.

Omforent tilleggsforslag, nytt pkt. 5 d), ble enstemmig vedtatt.

FrP's forslag til tillegg i pkt. 4 ble enstemmig vedtatt.

H's tillegg til nytt pkt. 7 ble enstemmig vedtatt.

AP's forslag til nytt pkt. 7 vedr. Vansjøkonferansen tas opp i bystyret.

15.12.2014 Bystyret

Møtebehandling:

May Hansen (SV) fremmet følgende forslag på vegne av **SV** og **Rødt**:

Moss kommune krever at vannstanden i Vansjø holdes på det laveste regulerte nivå på høsten og frem til flomfaren er over. Dette er viktig for drikkevannskvalitet og samfunnsrisikoen ved flom. Flom- og erosjonssikring rundt Vansjø må ha særlig fokus, og Moss kommune må gå i dialog med Østfold fylkeskommune og NVE for å bedre flomberedskap, også med sikte på å få etablert flomtunell i Vansjø.

Votering:

MTS – utvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

SV og Rødts forslag ble enstemmig vedtatt.

B-137/14 Vedtak:

- 1 Moss kommune ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene.
- 2 Moss kommune vil peke på at hovedutfordringen med gjennomføring av vannforskriften er finansiering av arbeidet. Det er behov for store ressurser for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å nå miljømålene. Moss kommune forutsetter tilstrekkelig statlige bevilgninger og

egnede virkemidler for å sikre den nødvendige tiltaksgjennomføringen slik at miljømålene kan nås.

- 3 Moss kommune vil påpeke at forvaltningsplanen med tiltaksprogram i for liten grad har kartlagt, kostnadsberegnet og prioritert de tiltak som vil gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften.
- 4 Moss kommune er også av den oppfatning at klimaendringene er for dårlig belyst i forvaltningsplanen. Moss kommune krever at planer blir oppjustert og tilpasset de stadig økende klimaendringer.
- 5 Moss kommune slutter seg til høringsnotat fra Vannområdet Morsa, men ønsker å presisere følgende:
 - a) Den største utfordring i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene er innen landbruket. De gjennomførte tiltakene i landbruket har ikke vært tilstrekkelig for å oppnå den ønskede progresjonen i en forbedret vannkvalitet.
 - b) Forvaltningsplanen tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til brukerinteressene knyttet til vannforekomstene. Innsjøen Vansjø står i en helt spesiell i friluft- og rekreasjonssammenheng. Innsjøen er rekreasjonsområde for over 100 000 personer. Vansjø er også drikkevannskilde for 60 000 personer og reservevannkilde for ytterligere 120 000 personer i byene Sarpsborg og Fredrikstad. Dette bør medføre at Vansjø i større grad må prioriteres i statlige tildelinger til miljøtiltak samt regionalt tilpassede forskriftskrav om miljøtiltak i landbruket. Hvis ikke Vansjø prioriteres i dette arbeidet er Moss kommune bekymret for at miljømålene ikke nås.
 - c) Moss kommune mener det er behov for økte statlige bevilgninger til erosjons- og flombyggende tiltak. Det bør rettes større oppmerksomhet rundt negativ miljøbelastning fra større utbyggingsprosjekter for eksempel utbygging av ny E18.
 - d) Moss kommune er spesielt bekymret for hyppigere flomsituasjoner og konsekvensene for vassdraget når store landbruksområder settes under vann. Kommunen ønsker at det som tiltak utredes alternativer for flomavlastende tiltak fra vassdraget og ut i sjø, og i hvilken grad et slikt tiltak kan begrense flomsituasjoner beroende på lokalisering og omfang, og bedre vannkvaliteten.
 - e) Arbeidet for å ivareta levekårene for sjøørret bør fortsettes.
 - f) Verken Mossesundet eller ytre Oslofjord er tatt med i vurderingene og tiltaksprogrammet. Forvaltningsplanen med tiltaksprogrammet har ikke på en tilfredsstillende måte omtalt disse lokalitetene – spesielt gjelder dette ytre Oslofjord der det ble opprettet et eget vannområde som skulle ivareta utfordringene i kystområdet.
- 6 Fylkeskommunen anmodes om å utvikle tilsvarende forvaltningsplan for ferskvannsområdene (spesielt Vansjø) som for Kystsonenplanen for Østfold.
- 7 Moss kommune ber om at sentrale myndigheter legger hovedansvar og myndighet knyttet til ett departement slik at man sikrer framdrift og avklaringer mellom de respektive sektormyndigheter. Slik fremstår det ikke i dag.

Moss kommune krever at vannstanden i Vansjø holdes på det laveste regulerte nivå på høsten og frem til flomfaren er over. Dette er viktig for drikkevannskvalitet og samfunnsrisikoen ved flom. Flom- og erosjonssikring rundt Vansjø må ha særlig fokus, og Moss kommune må gå i dialog med Østfold fylkeskommune og NVE for å bedre flomberedskap, også med sikte på å få etablert flomtunell i Vansjø.

Saksopplysninger:

Innledning

Østfold fylkeskommune, som er vannregionmyndighet for Vannregion Glomma, har vedtatt å legge forslag til «Regional plan for vannforvaltning og regionalt tiltaksprogram i vannregion Glomma 2016-2021» ut til høring og offentlig ettersyn.

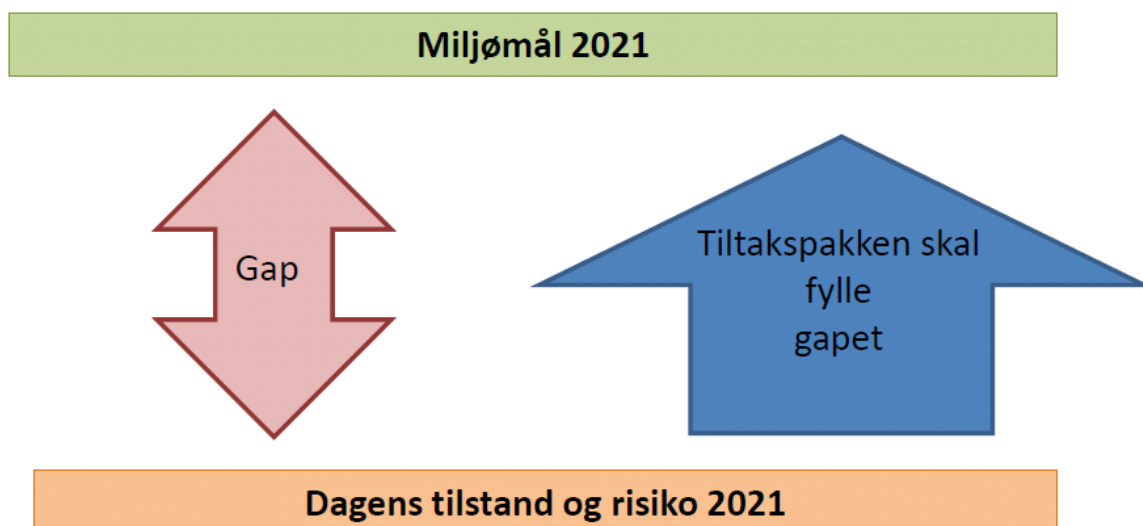
Alle dokumentene finnes på:

<http://www.vannportalen.no/dm linkInternal.aspx?fm site=31134&amid=3650648>

Endelig forslag til plan blir utarbeidet av vannregionmyndigheten og fylkeskommunene i samarbeid med vannregionutvalget. Sluttbehandling av planen skjer i de berørte fylkeskommunene våren 2015. Vedtatt regional plan oversendes til sentral godkjenning ved Kongen i statsråd innen 1. juli 2015.

Den regionale vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram er et sentralt verktøy for helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet og vannressursene våre. Planen har som mål å gi sektorene det grunnlaget de trenger for å igangsette miljøforbedrende tiltak - tiltak som skal føre til at alt overflate-, grunn og kystvann når god tilstand innen 2021. Miljømålene for vannforekomstene, som fremkommer i planen, skal legges til grunn i kommunal, fylkeskommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Det er den offentlige forvaltningen som har ansvaret for at miljømålene oppfylles.

Arbeidet med vannmiljø styres etter *Forskrift om rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften), som gjennomfører EUs vanddirektiv i norsk rett. Vannforskriften trådte i kraft fra 1.1.2007. Hovedformålet med vannforskriften er å sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, og om nødvendig iverksette forebyggende eller forbedrende miljøtiltak for å sikre miljøtilstanden i ferskvann, grunnvann og kystvann. Vannforskriften legger opp til at det settes miljømål for alt vann (vannforekomster). Det generelle målet er at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå "god tilstand" i tråd med nærmere angitte kriterier. Gjennom utarbeidelse av lokale tiltaksanalyser vil det bli foretatt en vurdering hvilke tiltak som må gjennomføres for å nå miljømålene

I tillegg vil det bli foretatt en vurdering av hvilke vannforekomster som det vil være behov for å få utsatt frist for å nå miljømålene.

Forvaltningsplanen gir føringer til kommunene i vannregionen, og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Kommunene er også en aktiv part inn i arbeidet med vannforvaltningen gjennom bl.a. vannområdene. Gjennom vannområdene deltar kommunene i ulike faggrupper og styringsgrupper, samt bidrar med innspill til dokumentene lokale tiltaksanalyser og ”vesentlige vannforvaltningsspørsmål” som ligger til grunn for forvaltningsplanen.

Kommunen har mange ulike roller i arbeidet med å forbedre vannmiljøet. Nedenfor er noen av kommunenes ansvarsområder som kan påvirke vassdragene listet opp:

- Kommunale avløpssystemer med oppgaver som kontroll, drift og vedlikehold
- Forurensningsmyndighet for mindre avløpsanlegg
- Tildeling av miljøtilskudd til landbruket og kontroll av miljøforskrifter
- Planmyndighet med bl.a. ansvar for klimatilpasning.
- Ansvarlig for byggesaksbehandling, ift overvann, kommunale- og private avløpsanlegg.
- Vassdragsovervåkning

Organisering av vannområde Morsa

Vannforskriften deler landet i vannregioner, med én fylkeskommune som vannregionmyndighet i hver vannregion. For vannregion Glomma er det Østfold fylkeskommune som er vannregionmyndighet. Vannregion Glomma består av 12 vannområder, bl.a. Morsa, Haldenvassdraget, Glomma Sør, Øyeren og PURA. Arbeidet i vannområde Morsa er styrt av et vannområdeutvalg, der kommunene, fylkeskommunene, fylkesmennene, NVE og mattilsynet er representert. Vannområdet er finansiert av kommunene, fylkeskommunene og statlige tildelinger.

Kort presentasjon av vannområdet Morsa

Vannområde Morsa omfatter Vansjø-Hobølvassdraget og Hølenvassdraget samt kystbekker og kystområder fra Drøbak til Saltnes. Vannområdet ligger i fylkene Akershus og Østfold, og omfatter kommunene Enebakk, Ski, Frogn, Ås, Vestby, Hobøl, Spydeberg, Våler, Moss, Rygge og Råde. Oslo kommune har også noen arealer innenfor vannområdet. Innenfor vannområde bor det i overkant av 100.000 innbyggere.

Hovedutfordringer i vannområde Morsa er for høye tilførsler av næringsstoffer fra jordbruk og avløp. Over 90 % av vannområdet ligger under marin grense, noe som fører til mye naturlig erosjon av leire og annen næringsrik jord. Det er dessuten store utfordringer knyttet til erosjon i flere av sideelvene og flom i Vansjø. Utbygging av ny firefelts motorvei vil også kunne påvirke vannkvaliteten i Vansjø-Hobølvassdraget. I skogsområdene er vannforekomster påvirket av sur nedbør og kystområdene er påvirket av næringsalter og miljøgifter fra blant annet industri og havner.

Vannkvaliteten er best i innsjøene øverst i vassdraget, mens det er store utfordringer i Sæbyvannet og Vansjø som ligger langt nede i vassdraget. Den største innsjøen i vannområdet er Vansjø. Vansjø er drikkevannskilde for 65.000 personer, og er også et unikt natur- og friluftsområde. Samtidig har det i en årrekke vært omfattende problemer med oppblomstring av blågrønnalger i innsjøen.

En stor del av bekkene og elvene i vannområdet har ikke tilfredsstillende vannkvalitet. Dette gjelder også elver og bekker i kystområdene. Mange av bekkene her er sjørrerbekker, og Hølenelva er også lakseførende.

Hovedutfordringen i Mossesundet er miljøgifter i sedimentene. Indre del av Mossesundet er klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst der det settes tilpassede miljømål.

Foreslåtte tiltak

Samarbeidet i vannområdene skal sørge for at alle tar sin del av ansvaret. Gjennom utarbeidelse av lokale tiltaksanalyser, har sektorene hatt ansvar for å melde inn aktuelle miljøtiltak for sin sektor. I tråd med hovedpåvirkningene, er de fleste foreslåtte tiltakene i Morsa i hovedsak knyttet til landbruk, spredt avløp og kommunalt avløp. Det er også innmeldt tiltak for å redusere påvirkningen fra flom, erosjon og ras.

Klimaendringene vil føre til økende vannmengder på ulike tidspunkter på året. Det vil føre til økte belastninger på allerede gammelt avløpsnett og økt avrenning fra jorder og veier.

En sammenstilling av de innmeldte tiltakene i vannområde Morsa følger i tabell 1.

Tabell 1. Sammenstilling av de innmeldte tiltakene i vannområde Morsa

Type påvirkning	Tiltak
Avrenning fra landbruket	<ul style="list-style-type: none"> Redusert jordbearbeiding Redusere fosforinnholdet på korn- og engarealer Vegetasjonssoner langs vassdrag Grasdekte vannveier Gras på særlig erosjonsutsatte og flomutsatte åkerarealer Utbedring av hydrotekniske anlegg Etablere og vedlikeholde fangdammer Vannmiljørådgivning i landbruket Miljøavtaler i landbruket Kontroll og utbedring av gjødsellagre Skjøtsel av eksisterende kantvegetasjon langs vassdrag, vurdere reetablering an kantvegetasjon Overvannstiltak i landbruket
Spredt avløp	<ul style="list-style-type: none"> Oppgradering av avløpsanlegg Tilsyn og kontroll med små avløpsanlegg Tilknytning til offentlig avløpsnett
Kommunalt avløp	<ul style="list-style-type: none"> Nedleggelse av renseanlegg – overføring til annet vassdrag Oppgradering av renseanlegg Rehabilitering eller sanering av eldre avløpsnett Separering av avløpsnett Utbedring av feilkoblinger Oppgradering av pumpestasjon Oppgradering av overvåkningsanlegg Frakobling av taknedløp Miljøtilsyn – avløp
Erosjon, flom og vassdragsregulering	<ul style="list-style-type: none"> Erosjonssikring Søke om endret manøvreringsreglement Vansjø Sikring og skjøtsel av bekkekanter Vurdere flomforebyggende tiltak Vansjø Bekkeåpning
Forsuring	Følge opp behov for kalking
Transport/infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere og eventuelt iverksette rensertiltak for tunnelvaskevann Evaluerer og evt oppgradering av rensedammer for overvann fra veg Kartlegge og utbedre vandringshindre for fisk
Miljøgifter	<ul style="list-style-type: none"> Ytterligere kartlegging av kilder til forurenset sjøbunn i Mossesundet Utarbeide tiltaksstrategi for å nå miljømålene for Mossesundet

Miljøtilstand

Det er foretatt en vurdering av økologisk tilstand og risikovurdering av vannforekomstene i Morsa. Vansjø har en tilstandsvurdering fra moderat til dårlig og innsjøen har fått utsatt miljømål i en planperioden, dvs. fra 2021 til 2027. Dette skyldes en kombinasjon av naturgitte og menneskeskapte forhold gjør at effektene av mange av de viktige tiltakene ikke vil komme tilstrekkelig til uttrykk før etter mange år.

Mossesundet har også fått utsatt miljømål til 2027.

Tidligere behandlinger:

I prosessen mot forvaltningsplanen er arbeidet med vannforskriften blitt forelagt MISA/MTS i møte den 31.08.2009 og den 21.11.2012. Moss kommune har i sine tidligere uttalelser gitt uttrykk for at den største miljøutfordringen i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene er innenfor jordbruket og at den den alvorlige forurensnings situasjonen i Vansjø gjør det nødvendig med en mer målrettet innsats for å bedre vannkvaliteten.

Moss kommune har også tidligere uttrykt bekymring for de økologiske utfordringene i ytre Oslofjord, spesielt de som er knyttet til nedgang i fiskebestanden og nedgang i bestandene av sukkertare og ålegress (det vises for øvrig til de aktuelle journalposter)

Vurdering

Rådmannen er i utgangspunktet positiv til den regionale vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram da den er et sentralt verktøy for å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene.

Kommunene har mottatt et høringsnotat fra Morsa. Rådmannen slutter seg til dette notatet når det gjelder Morsa-vassdraget som helhet.

Rådmannens vurderinger er primært knyttet til vannlokalitetene innen Moss kommunes grenser: Vansjø, kystbekkene og Mossesundet. Rådmannen vil først og fremst fokusere på Vansjø og vil i sine vurderinger framheve følgende:

En svakhet ved forvaltningsplanen er at den ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til brukerinteressene knyttet til innsjøen. Iht vannforskriften skal alt overflatevann ha god økologisk tilstand innen 2021 (Vansjø og Mossesundet har fått utsatt frist for nå miljømålene). Etter rådmannens vurdering står Vansjø i en helt spesiell stilling i friluft- og rekreasjonssammenheng og innsjøen er et rekreasjonsområde for over 100.000 personer. Vansjø er i tillegg drikkevannskilde for 60 000 personer i Mossregionen og reservevannkilde for 120 000 personer i byene Sarpsborg og Fredrikstad. Dette bør medføre at Vansjø i enda større grad må prioriteres i de framtidige tildelinger til miljøtiltak i landbruket (Regionalt miljøprogram) og tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) samt regionalt tilpassede forskriftskrav om miljøtiltak i landbruket.

Hvis ikke Vansjø prioriteres i dette arbeidet, og det ikke settes av tilstrekkelig med midler for den nødvendige tiltaksgjennomføringen, er rådmannen bekymret for at miljømålene ikke nås og at innsjøen svekkes som den betydningsfulle innsjøen den er som friluft- og rekreasjonsområde, drikkevannskilde og reservevannkilde.

Rådmannen ønsker også å rette oppmerksomheten mot målkonflikter mellom miljø og landbruksproduksjon. I debatten om miljø og vannkvalitet settes en del av miljøtiltakene i direkte konflikt med nasjonale mål om økt matproduksjon. Rådmannen støtter målene om økt matproduksjon, men mener at dette først og fremst bør være en nasjonal målsetting og ikke nødvendigvis følges opp på samme måte i svært sårbare resipienter som Vansjø som i mer robuste resipienter eller i resipienter med små brukerinteresser. I sårbare resipienter som Vansjø bør en tilstrebe et landbruk som har en avrenning som ikke er større enn innsjøens tåleevne.

Rådmannen viser i denne forbindelse til Vansjø Workshop i 2013 der det ble stilt spørsmål om det overhodet er mulig å nå miljømålene i vestre Vansjø. Med bakgrunn i dette mener rådmannen at det er viktig å synliggjøre noen områder hvor det er behov for nye virkemidler, eller der eksisterende virkemidler bør utvikles. Rådmannen vil også framheve at klimaendringer vil medføre at det er behov for å ha tilstrekkelig med virkemidler for å kunne sette inn flere tiltak for å oppnå en ønsket forbedring av vannkvaliteten.

Rådmannen vil også framheve at flom, erosjon og ras kan tilføre store mengder næringsstoffer ut i vassdraget. Rådmannen vil i denne sammenheng peke på at det er et behov for økte statlige bevilgninger til erosjons og flombyggende tiltak gjennom egne bevilgninger knyttet til miljø og som ikke konkurrerer med midler som går til tiltak andre steder i Norge der liv og helse er direkte truet.

Rådmannen vil også påpeke at for større utbyggingsprosjekter vil også anleggsfasen kunne påvirke vannmiljøet i stor grad, i tillegg til belastningen en utbygging vil være i driftsfasen. Et eksempel på dette er utbygging av ny E18, som forventes å ville gi store tilførsler av næringsstoffer til vassdragene i Morsa i forbindelse med anleggsarbeidet. Det er også en problemstilling i hvor stor grad forholdet til vannmiljøet skal vektas i forhold til andre hensyn ved planlegging av slike større utbyggingsprosjekter og dette bør synliggjøres i større grad i forvaltningsplanen.

Etter rådmannens oppfatning er den største miljøutfordringen i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene innen landbruket. Erfaringer fra de vannområdene som har vært med i pilotperioden (2007-2015) har vist at det har vært vanskelig å få iverksatt nok tiltak i sårbare områder. Iht Morsas høringsnotat har regjeringen varslet en betydelig revisjon av produksjonstilskuddsforskriften for landbruket. Dette gjør det vanskelig å komme med konkrete forslag til tiltak/manglende virkemidler, da det ikke er klart hva som blir vedtatt. Iht notatet nevnes flere endringsforslag som vil ha betydning for vannmiljøet. Rådmannen støtter disse forslagene.

Rådmannen støtter også Morsas høringsnotat mht spredt avløp og at det er nødvendig at anleggene følges opp på en tilfredsstillende måte. Moss kommune vil i 2015 framlegge en sak for MTS med tanke på å skaffe Moss kommune hjemmel for å kunne ilegge tilleggskontroll ved minirensanlegg for eiers regning ved behov.

Rådmannen støtter også det som er beskrevet mht kommunalt avløp. Moss kommune har tidligere separert avløpsnett i Vansjø nedbørfelt slik at forurensningen til vassdraget minimaliseres.

Rådmannen vil også påpeke nødvendigheten av at det fortsatt gjennomføres en helhetlig overvåking av vannlokalitetene både i vassdragene og kystvannet. Rådmannen støtter Morsas høringsnotat der det påpekes at det bør etableres en modell for at landbrukssektoren skal bidra til overvåkingen etter prinsippet "forurensner betaler".

Rådmannen mener at arbeidet for å ivareta levekårene for sjørret fortsetter. Moss kommune vil i 2016 starte arbeidet med restaurering av sjørretbekken Trolldalsbekken.

Rådmannen registrerer at verken Mossesundet eller ytre Oslofjord er tatt med i vurderingene og tiltaksprogrammet. Ytre Oslofjord er kun omtalt i svært generelle vendinger i forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen med tiltaksprogrammet har ikke på en tilfredsstillende måte omtalt disse lokalitetene – spesielt gjelder dette ytre Oslofjord der det ble opprettet et eget vannområde for å ivareta utfordringene knyttet til kystvannet.

Rådmannen vil påpeke at klimaendringer er for dårlig belyst i forvaltningsplanen.

Rådmannen vil til slutt påpeke at forvaltningsplanene med tiltaksprogram i for liten grad har evnet å kartlegge, kostnadsberegne og prioritere de tiltak som vil gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften. Rådmannen peker også her på at hovedutfordringen med gjennomføring av vannforskriften er finansiering av arbeidet. Det er behov for store ressurser for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å nå miljømålene. Rådmannen forutsetter tilstrekkelig statlige bevilgninger og egnede virkemidler for å sikre den nødvendige tiltaksgjennomføringen slik at miljømålene kan nås.

Miljøkonsekvenser:

Vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram er et sentralt verktøy for helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet og vannressursene. Planen har som mål å gi sektorene det grunnlaget de trenger for å igangsette miljøforbedrende tiltak - tiltak som skal føre til at alt overflate-, grunn og kystvann når god tilstand innen 2021. Av denne grunn har forvaltningsplanen med tiltaksprogram opplagte positive miljøkonsekvenser

Folkehelsekonsekvenser:

Både Morsa-vassdraget og kystområdet er svært viktige fritids- og rekreasjonsområder. En forbedring av vannkvaliteten vil gjøre disse enda mer attraktive og dermed er positive for folkehelsen.

Konklusjon:

Rådmannen ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene.

Rådmannen vil peke på at hovedutfordringen med gjennomføring av vannforskriften er finansiering av arbeidet. Det er behov for store ressurser for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å nå miljømålene. Rådmannen forutsetter tilstrekkelig statlige bevilgninger og egnede virkemidler for å sikre den nødvendige tiltaksgjennomføringen slik at miljømålene kan nås.

Rådmannen vil også påpeke at forvaltningsplanen med tiltaksprogram i for liten grad har kartlagt, kostnadsberegnet og prioritert de tiltak som vil gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften. Rådmannen er også av den oppfatning at klimaendringene er for dårlig belyst i forvaltningsplanen

Rådmannen slutter seg til høringsnotat fra Vannområdet Morsa, men ønsker å presisere følgende:

- g) Den største utfordring i Morsa-vassdraget for å nå miljømålene er innen landbruket. De gjennomførte tiltakene i landbruket har ikke vært tilstrekkelig for å oppnå den ønskede progresjonen i en forbedret vannkvalitet.
- h) Forvaltningsplanen tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til brukerinteressene knyttet til vannforekomstene. Innsjøen Vansjø står i en helt spesiell i friluft- og rekreasjons-sammenheng. Innsjøen er rekreasjonsområde for over 100 000 personer. Vansjø er også drikkevannkilde for 60 000 personer og reservevannkilde for ytterligere 120 000 personer i byene Sarpsborg og Fredrikstad. Dette bør medføre at Vansjø i større grad må prioriteres i statlige tildelinger til miljøtiltak samt regionalt tilpassede forskriftskrav om miljøtiltak i landbruket. Hvis ikke Vansjø prioriteres i dette arbeidet er Moss kommune bekymret for at miljømålene ikke nås.
- i) Moss kommune mener det er behov for økte statlige bevilgninger til erosjons- og flombyggende tiltak. Det bør rettes større oppmerksomhet rundt negativ miljøbelastningen fra større utbyggingsprosjekter for eksempel utbygging av ny E18.
- j) Arbeidet for å ivareta levekårene for sjørret bør fortsettes
- k) Verken Mossesundet eller ytre Oslofjord er tatt med i vurderingene og tiltaksprogrammet. Forvaltningsplanen med tiltaksprogrammet har ikke på en tilfredsstillende måte omtalt disse lokalitetene – spesielt gjelder dette ytre Oslofjord der det ble opprettet et eget vannområde som skulle ivareta utfordringene i kystvannet og ytre Oslofjord.